רובע לקינו. פי' בקונטרס רובע שקל דהיינו חצי דינר וכן משמע לכאורה ביומא בפ' הוליאו לו (דף נה: ושם) דאורחא דמילתא הכי הוי דקאמר ונשקול ארבע זוזי ונשדי בנהרא והיינו ארבע זוזי פשיטי חצי דינר זורי דדינר מדינה אחד משמונה בדינר זורי ומיהו בפ' שני דכריתות (דף י: ושם) מוכח בהדיא דהוי רובע דינר על ההיא דעמדו קניס ברבעתים דחסן רחמנא עליה דדלות ולא מייתי אלא חד משיתסר בעשירות דהיינו כסף בסלע וסלע ארבע דינר הרי דאחד משש עשרה הוא רובע דינר והא דנקט ביומא ארבע זוזי נקט לפי היוקר שרגילין להתייקר פעמים עד כך: [וע"ע בתוס' מנחות קז: ד"ה כסף]: **וביקש ר"א להפקידו לעניים.** בפ"ב דשבועות (דף טז. ושם) מספקא לן בר"א אי סבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה כו' או לא קדשה ומהכא לא מצינו למיפשט מידי דהוא דלא להעלותו משום דהוי דבר שבמנין דכתמרין בפ' קמא דביצה (דף ה: ושם) וא"ת ואם לא קדשה מה היו מרויחים עניים הרי לא יוכלו לאכול בירושלים אם בטלה קדושתה ויש לומר דיכולין לחלל שוה מנה על שוה פרוטה דכתמרין (ב"מ דף מז.) הקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולו ואע"ג דבפרק הזהב (שם) פליגי בשחללו אי דיעבד או לכתחילה הא מסקינן בסוף המקדיש שדהו (ערכין דף כט.) דבזמן הזה אפילו לכתחילה ומיהו אין ראיה מהקדש למעשר שני וכרם רבעי דפ' התקבל (גיטין דף סה.) גבי מערימין על מעשר שני דמשני הכא במאי עסקינן במעשר שני בזמן הזה דרבנן ופריך ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא הוה לי' לאקשויי ממעשר שני בזמן הזה מה הערמה לריך והלא על שוה פרוטה יכול לחלל הכל קרן וחומש ומיהו בהלכות גדולות ובשאלתות דרב אחאי פסקו דבמעשר שני וכרם רבעי יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה והיא דהתקבל שפיר הוה מלי פריך עלה: מתמיל

ומיבנה לאושא ומאושא ליבנה ומיבנה לאושא ומאושא לשפרעם ומשפרעם לבית שערים ומבית שערים לצפורי ומצפורי לטבריא וטבריא עמוקה מכולן שנאמר [1]ושפלת מארץ תדברי (ה) רבי אלעזר אומר שש גלות שנאמר [2]כי השח יושבי מרום קריה נשגבה ישפילנה ישפילה עד ארץ יגיענה עד עפר א"ר יוחנן ומשם עתידין ליגאל שנאמר [3]התנערי מעפר קומי שבי: **מתני'** אמר ר' יהושע בן קרחה ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד: **גמ'** [א]ההיא איתתא דאזמנוה לדינא קמיה דאמימר בנהרדעי אזל אמימר למחוזא ולא אזלה בתריה כתב פתיחא עילווה אמר ליה רב אשי לאמימר והא אנן תנן אפילו ראש בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד א"ל הנ"מ לענין עדות החדש דא"כ [ב]נמצאת מכשילן לעתיד לבא אבל הכא [4]עבד לוה לאיש מלוה ת"ר [ג]אין כהנים רשאין לעלות בסנדליהן לדוכן וזו אחד מתשע תקנות שהתקין ריב"ז שית דהאי פירקא וחדא דפירקא קמא ואידך [ד]דתני' [ג]גר שנתגייר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו אמר רשב"א [ד]כבר נמנה עליה רבן יוחנן וביטלה מפני התקלה ואידך פלוגתא דרב פפא ורב נחמן בר יצחק רב פפא אמר כרם רבעי רב נחמן בר יצחק אמר לשון של זהורית רב פפא אמר כרם רבעי [ד](דתניא) [ה]כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום לכל צד וזו היא תחומה אילת מן [ו](הצפון) ועקרבת מן [ו](הדרום) לוד מן המערב וירדן מן המזרח ואמר עולא ואיתימא רבה [ז]בר עולא א"ר יוחנן מה טעם כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות ותניא [ח]כרם רבעי היה לו לרבי אליעזר במזרח לוד בצד כפר טבי וביקש ר' אליעזר להפקירו לעניים אמרו לו תלמידיו רבי כבר נמנו חבריך עליו והתירוהו מאן חבריך רבן יוחנן בן זכאי רב נחמן בר יצחק אמר לשון של זהורית דתניא [ט]בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהו קושרין אותו על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין [י]התקינו שיהו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו של שעיר המשתלח רב נחמן בר יצחק מאי טעמא לא אמר כרב פפא אמר לך אי סלקא דעתך רבן יוחנן בן זכאי חבריו דרבי אליעזר מי הוה רבו הוה ואידך כיון דתלמידים הוו לאו אורח ארעא למימרא ליה לרביה רבך ורב פפא מאי טעמא לא אמר כרב נחמן בר יצחק אמר לך אי ס"ד רבן יוחנן בן זכאי בימי רבן יוחנן בן זכאי מי הוה לשון של זהורית[י] והתניא [יא]כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי מאה ועשרים שנה מ' שנה עסק בפרקמטיא מ' שנה למד מ' שנה לימד ותניא [יב]מ' שנה קודם שנחרב הבית לא היה לשון של זהורית מלבין אלא מאדים ותנן משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי ואידך אותם ארבעים שנה דלמד תלמיד יושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ואסתבר טעמיה וקבעיה

ומיבנה לאושא. כשהיה הנשיא דר [ב] בו כיון שהיתה סנהדרין עמו וכשמסתלק הוא אז בנו למקום אחר גולה הישיבה אחריו. יבנה בימי רבן יוחנן בן זכאי בימי רבן גמליאל וחזרו מאושא ליבנה ובימי רבן שמעון בנו חזרו [ג] כדתניא לקמן בפרקין (דף לב.) וכשקידשו בית דין כו': בית שערים וציפורי וטבריא כולן בימי רבי הוו כדאמרי' (סנהדרין דף לב:) אחרי רבי לבית שערים ושוב כשחלה הוליכוהו לציפורי כדאמרינן בכתובות (דף קג:) ובטבריא היה בימי אנטונינוס: **וטבריי' עמוקה מכולן.** שפלים היו אז מכל המסעות שבגלו: **שש גלות.** השח חדא ישפילנה תרי ישפילה תלת עד ארץ ארבע יגיענה חמשה עד עפר שש דמלי למימר ישפילנה עד ארץ ועפר:

מתני' אמר רבי יהושע בן קרחה כו' שאפי' ראש בית דין בכל מקום. שנלרך לפרוש ממקום הוועד למקום אחר שהרי עיקר החדש תלויה בו כדתנן בפרקין לעניל (דף כד.) ראש ב"ד אומר מקודש וילפינן מקראי: **לא יהו.** צריכין עדי החדש להלך אחריו: **אלא למקום הוועד.** של ישיבה ילכו וסנהדרין יקדשוהו בלא ראש ב"ד: **גמ' פפיחא.** שטר שמתא: **דא"כ.** אם אתה מטריחן: **אין הכהנים רשאין לעלות בסנדליהן לדוכן.** שנשאין כפיהן ובמסכת סוטה מפרש טעמא בפרק ואלו נאמרין (דף מ.): **שית דהאי פירקא.** חדא (ד) האי וחמש דמתני' התקין שיהו תוקעין ושיהא לולב ניטל שבעה ושיהא יום הנף כולו אסור ושיהו מקבלין כל היום ושלא יהו עדים הולכין אלא למקום הוועד: **וחדא דפירקא קמא.** (דף כא:) שלא יהו מחללין (ה) אלא על ניסן ותשרי בלבד: **לריך שיפרוש רובע לקינו.** רובע שקל דהיינו חצי דינר והן הן דמי קן לכתנן (כריתות דף ח.) עמדו קינין בו ביום ברבעתים. שהגר חייב בקרבן כדתניא (שם דף טו.) ככם כגר יהיה[מ] כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרלאת דמים [נ] והזאת דמים דכתיב ויקח משה את הדם ויזרוק וגו' ואין הזאה בלא טבילה והרלאת דמים דכתיב[ס] ואני הדם זרק על המזבח אף הם לא יכנסו אלא במילה וטבילה והרלאת דמים כו'. במסכת כריתות בראש פרק ארבעה מחוסרי כפרה (שם) מסיק מילתא דסגי ליה בעולת העוף הלכך יפרוש רובע לקינו שמא יבנה בית המקדש בימינו ויקריבנו: **מפני הפקנה.** דלמא אתי לאתהנויי מיניה: **היה עולה לירושלים.** הפירות עצמן. אע"ג דמן התורה בין מעשר שני בין כרם רבעי נפדים ומתחללים בפסיעה אחת חוץ לחומה רבנן גזור בכל מהלך של יום אחד שיעלום ויאכלום שם כדי לעטר שוקי ירושלים: **במזרח לוד.** היינו בין לוד לירושלים שהרי ירושלים למזרחה של לוד היא: **להפקירו לעניים.** שישאו שם פירות ויאכלום שם שהיה עליו טורח להעלותן: **ובפקנה** (ביצה ה.). **במזרח לוד.** הייני בין לוד לירושלים בתוך מהלך יום, דהא אמרינן לוד בתוך מהלך יום מן המערב, ונמצא מזרחה בין לוד לירושלים. בכילד מברכין (ברכות לה.) ים פלוגתא, חד תני טעו רבעי וחד תני כרם רבעי (ביצה ה.). **ובקש** ר' אליעזר להפקירו לעניים. שילקטוהו הם ויעלוהו לירושלים ויאכלוהו שם, שהיה עליו טורח להעלות שם הפירות (שם ה:). **כבר נמנו חבריך עליו והתירוהו.** לפדותו ולהעלות דמיו, ואע"ג דלאחר חורבן הוי, קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, וצריך להעלות הפירות או הדמים (שם). **ארבעים שנה.** ולאמוציס עסק בפרקמטיא, אמעייס למד, אחרוניס לימד ונעשה דיין ומורה הוראות (סנהדרין מא.).

כו א מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ו סמ"ג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' יד סעיף ג:

כז ב מיי' פי"ד מהל' שגיאות כפיס הלכ' ו סמ"ג עשין כ טוש"ע ח"מ סימן קכח סעיף ה [רב אלפס פ' הקורא את המגילה עומד ד' דעב:]

כח ג ד מיי' פי"ג מה' איסורי ביאה הלכה ה סמ"ג לאוין קטו:

כט ה ו מיי' פ"ט מה' מעשר שני הלכה ה סמ"ג עשין קלו:

ל ז מיי' פ"ג מהלכות עבודת יה"כ הל' ז:

תורה אור השלם

1. וְשָׁפַלְתָּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף: ישעיהו כט ד
2. כִּי הַשַּׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילֶנָּה עַד אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה עַד עָפָר: ישעיהו כו ה
3. הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלִַם הִתְפַּתְּחִי מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת צִיּוֹן: ישעיהו נב ב
4. עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה: משלי כב ז

רבינו חננאל

הראשון קורא מהאזינו עד זכור והשני מזכור עד ירכבהו, השלישי ירכבהו, הרביעי וירא ה' ויגאץ, החמישי לו חכמו, הששי כי ידין ה' עמו עד סוף השירה, כן כל אחד ואחד. אמר ר' יהודה בר אידיתי עשר מסעות נסעה שכינה מקראי, אחד מכפורת לכרוב, שנאמר ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת, ואחר כך מבין שני הכרובים, מכרוב לכרוב וירכב על כרוב ויעוף וגו' כול', עד ומדבר עלתה למקומה שנאמר אלך ואשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני בצר להם ישחרונני. אמר ר' יוחנן ששה חדשים נתעכבה שכינה לישראל במדבר שמא יחזורו בתשובה, ולא חזרו, כיון שלא חזרו אמר תיפה עצמן שנאמר ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם ותקותם מפח נפש. וכנגדן גלתה סנהדרין עשר גליות מגמרא, מלשכת הגזית לחנות, ומן החנות לירושלים כול'. ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית דין בכל מקום, לא יהו עדי החדש הולכין אלא למקום הועד, אבל זולתי עידי החדש אלא מזומנים לדין הולכין בכל מקום שהוא בית דין שם, כגון דההיא איתתא דאזמנוה לדין קמיה דאמימר, ואזל אמימר למחוזא ולא אזלא איהי בתריה, וכתבו עלה פתיחא, בדין עשו דעבד לוה לאיש מלוה, ולא אמרו במקום הועד אלא בעדות החדש בלבד. **תנו רבנן** אין הכהנים רשאין לעלות בסנדליהן לדוכן, וזו מט' תקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי, חדא

הא וחמש בהאי פירקא, ראשונה שיהו תוקעין בכל מקום שיש בבית דין. שנייה שיהא לולב ניטל במדינה שבעה. ג' שיהא יום הנף כולו אסור. ד' שיהו מקבלין עדות החדש [כל היום]. ה' שלא יהו עדים הולכין אלא למקום הועד. וחדא בפירקא קמאה הא דתנו רבנן בראשונה היו מחללין על כולן, משחרב הבית אמר להן רבן יוחנן בן זכאי וכי יש קרבן, התקין שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד. ואידך הא דאמירא בכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה, דתניא גר שנתגייר בזמן הזה צריך להפריש רובע לקינו, אמר רבן שמעון בן גמליאל יש מי ששונה אמר ר' שמעון בן אלעזר, כבר נמנה עליה רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה שמא יוציאנה לחולין. **הנה** ח' תקנות, [ט'] מאי היא. רב פפא אמר כרם רבעי, דתנן בפרק האחרון במעשר שני כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד כול', עד כבר נמנו עליך חבריך רבן יוחנן בן זכיי. **רב** נחמן בר יצחק אמר לשון של זהורית, דתניא התקינו שיהו קושרין אותו חצאי בקרני שעיר המשתלח, וכן התקנין רבן יוחנן בן זכיי. ואקשינן ומי הוה בימיו לשון של זהורית, והתניא כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי ק"כ שנה, מ' שנה עסק בפרקמטיא, ומ' שנה למד ומ' שנה לימד, ותניא מ' שנה קודם חורבן הבית לא היה הלשון מלבין אלא מאדים, ורבן יוחנן בן זכיי בתר חורבן הבית הוה, דתניא משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכיי. ופרקינן אותו מ' שנה שלמד תלמיד יושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ואיסתבר טעמו וקבעה רבינה בשמיה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושפלת מארץ תדברי ומעפר השח אמרתך ר' אלעזר אומר שש גליות גלו שנאמר כו' מעפר קומי שבי ירושלים: (ב) רש"י ד"ה ומיבנה כו' דל בו היתה סנהדרין כו' כע"ל ותיבת כיון נמחק: (ג) **בא"ד** חזרו לאושא כדתניא: (ד) ד"ה שית דהאי פירקא חדא האי דברייתא וחמש: (ה) ד"ה וחדא כו' אלא על ניסן: **שבת** אלא על ניסן:

מוסף רש"י

צריך שיפריש רובע לקינו. דלכתיבנה בית המקדש יביא קן לדמרינן לעיל (כריתות ט.) דלריך קרבן, וקרבן בפחות מרובע לא אפשר, דאין מצוי קן בפחות מרובע, כדאמרינן במתני' (שם ח.) ועמדו קינין ברבעתים, אבל פחות לא אפשר (שם ט.). מפני התקלה. שלא יהנה ממנו (שם). **כרם רבעי.** שאמרה תורה קדש הלולים (ויקרא יט) וגמרינן קדש קדש ממעשר שני דכתיב ביה קדש, וכל מעשר הארץ מזרע האדם מפרי העץ וגו' (שם כז) שלריך להעלות לירושלים ותקנו חכמים במהלך יום אחד לכל לד שלא יפדוהו אלא הפירות עצמן ויאכלם שם, כדמפרש לקמן כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות (ביצה ה.). **במזרח לוד.** הייני בין לוד לירושלים בתוך מהלך יום, דהא אמרינן לוד בתוך מהלך יום מן המערב, ונמצא מזרחה בין לוד לירושלים. בכילד מברכין (ברכות לה.) ים פלוגתא, חד תני טעו רבעי וחד תני כרם רבעי (ביצה ה.). **ובקש** ר' אליעזר להפקירו לעניים. שילקטוהו הם ויעלוהו לירושלים ויאכלוהו שם, שהיה עליו טורח להעלות שם הפירות (שם ה:). **כבר נמנו חבריך עליו והתירוהו.** לפדותו ולהעלות דמיו, ואע"ג דלאחר חורבן הוי, קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, וצריך להעלות הפירות או הדמים (שם). **ארבעים שנה.** ולאמוציס עסק בפרקמטיא, אמעייס למד, אחרוניס לימד ונעשה דיין ומורה הוראות (סנהדרין מא.).

ח) [לעיל כח:], **ט)** סוטה מ., **י)** כריתות ט., **יא)** [לעיל דתנן], **יב)** ביצה ה. מעשר שני פ"ה מ"ב, **יג)** [לעיל הדרוש וכ"ל במשנה], **יד)** [לעיל הלפון], **טו)** [שם בביצה אי' בר בר חנה], **טז)** יומא סז., **יז)** [מלבין כ"ל ברש"י], **יח)** סנהדרין מא., **יט)** [יומא לט:], **כ)** [במדבר טו], **כא)** עי' במהרש"ל, **כב)** [שמות כד], **כג)** בש"ל: יותר, **כד)** [פ' קדושים סי' קן], **כה)** [וע"ע תוס' מגילה יוד. ד"ה דכ"ע],